

---

5. SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁS: TUJOMÁNYELEMZÉS ÉS TUJOMÁNYPOLITIKAI TEVÉKENYSÉG

I. Alapfeladatokhoz kapcsolódó kiemelt eredmények

Elemzés, infoszolgáltatás az MTA vezetői fórumai részére. Tárgyév folyamán az Osztály rendszeres elemzési és szolgáltatási tevékenységet végzett az MTA országos tevékenységi körének támogatásához, az Akadémia megbízásából. Kiemelten: Az MTA Titkárság felkérésére a TTO háttéranyagokat készített az MTA 2019–2020-as időszakra vonatkozó Országgyűlési Beszámolójának tartalmához. A Főtitkári Titkárság számára elemzést készített a Lendület-csoportok tudományos teljesítményéről a 2019–2020-as időszakra vonatkozóan az MTA – sikeres – *Science Europe* pályázatához. Összehasonlító elemzéseket készített az MTA és a *European Research Council* (ERC) közt zajló tárgyalásokhoz, az MTA által képviselt (kutatói életpályákra vonatkozó) álláspont empirikus alátámasztásához. 2022 folyamán is meghatározó szerepkört töltött be az *MTA Kiváló Kutatóhely* pályázat mind szakmai, mind technikai lebonyolításában. December folyamán a vonatkozó a pályázatért felelős MTA-bizottság ismét felkérte a TTO-t a 2023. évi *MTA Kiváló Kutatóhely* pályázat értékeléséhez szükséges bibliometriai elemzések elvégzésére, a pályázat értékelési rendszerének további korszerűsítéséhez szükséges szakmai háttér biztosítására, illetve és az online infrastruktúra fejlesztőivel való együttműködésre.

Hazai folyóirat-értékelés keretprojekt. Az év során számos egyeztetés zajlott a TTO közreműködésével a hazai, elsősorban társadalom- és bölcsészettudományi folyóiratok értékelésének lehetőségeiről, főként akadémiai minősítési eljárások (elsősorban az „MTA doktora” minősítő eljárás) megalapozottságának javítása céljából. A nagyobb léptékű országos szintű igényekre tekintettel az MTMT-vel közösen a TTO „folyóirat-értékelési keretprogramot” indított el, amelynek első gyakorlati eredményei 2023 folyamán várhatóak.

II. Kiemelt, MTA-támogatott projektek

MTA Életpálya Monitor. Az „MTA Életpálya Monitor” című (folyamatos) keretprojektben készült, a Bolyai Ösztöndíjra vonatkozó rendszeres felmérés 2022-es legfrissebb eredményeit az MTA Bolyai Nap című rendezvényén mutatta be a TTO. Az Osztály az ide tartozó, többéves kutatási eredményei önálló fejezetben a Bolyai program 25. évfordulójára kidadott MTA-kötetben kaptak helyet. A kutatás széles körben váltott ki pozitív visszajelzést, mind az ösztöndíjasok, mind pedig döntéshozók részéről.

FKA (Fiatal Kutatók Akadémiája) Az MTA új szerveződése, a „Fiatal Kutatók Akadémiája” a TTO munkatársaival közösen végezte el a hazai fiatal kutatók közösségének kariervizsgálatát (amelyhez a TTO az tudományos teljesítmény mérésének módszertanával és kivitelezésével járult hozzá). Az első eredmények az MTA éves közgyűléséhez kapcsolódó rendezvényen kerültek bemutatásra (az Osztály részéről Vida Zsófia előadásában). A 2022-ben folytatott kutatás és együttműködés a 2023-as évben folytatódik.

MTA KIK-ELKH Nyelvtudományi Intézet közös pályázat. Az Akadémia támogatását elnyert négyéves projekt a REAL repozitórium adat- és szövegbányászati, valamint erre épülő tájékoztatási és értékelési

hasznosításának fejlesztését célozza. A pályázatban a TTO a (tág értelemben vett) tudományelemzési hasznosítás közvetlen és közvetett irányait, módszereit és eljárásait hivatott adatfeldolgozási és kutatási eredményeivel támogatni.

III. Kiemelt együttműködések a hazai akadémiai szféra szereplőivel

Az Osztály 2023 folyamán is széles körű együttműködést folytatott a hazai akadémiai-felsőoktatási szféra, illetve a tudománypolitika szereplőivel. Utóbbi kiemelt példái az NKFI számára nyújtott szakértői tevékenység, (idősoros elemzések az utóbbi évek hazai tudományos kibocsátásának egyes teljesítményjellemzőiről). A következő évekre kiemelten fontos a COARA (Coalition for Advancing Research Assessment) elenvezésű európai kezdeményezés kapcsán kialakult együttműködés, amelyben a TTO az MTA mint csatlakozott szervezet tanácsadójaként, illetve az NKFIH által kezdeményezett munkacsoport résztvevőjeként működik közre.

A megelőző évekhez hasonlóan számos együttműködés szerveződött (illetve folytatódott) a hazai egyetemekkel. Kiemelendő az ELTE PPK egyetemi rangsorok kutatásával foglalkozó műhelye Fábrí György személyében együttműködésre kérte fel a TTO-t a hazai egyetemek nemzetközi rangsorokban való esélyeinek vizsgálatát célzó kutatásokban. A Corvinus egyetem együttműködésre kérte fel a TTO-t az egyetem kutatásértékelési céljainak megvalósításához. Hasonló együttműködés prognosztizálható a Sapientia Egyetemmel, amelynek két (egyben a Scientia Kiadót is képviselő) munkatársa Erasmus-program keretében szakmai konzultációt folytatott a TTO-val. A Kiadó részéről megfogalmazódott az Osztállyal való további szakmai együttműködés igénye.

IV. EISZ tényalapú támogatása keretprojekt és MTMT-keretprojekt.

Az év folyamán jelentős eredmények születtek az EISZ tevékenységét támogató TTO-keretprogramban: **„Open Access a hazai bölcsészettudományban” projekt.** Az EISZ-stratégiához kapcsolódó, tényalapú döntéshozatalt támogató vizsgálatsorozat keretében lezajlott vizsgálat, adatfelvétel nyomán Rusvai Mónika és Pálinkó Éva elkészítette, illetve a tavaszi EISZ PT rendezvényen bemutatta a hazai bölcsészettudomány és az OA viszonyára vonatkozó előzetes tanulmányát. Ezt követően az év folyamán e projekt részeként az osztály hiánypótló felmérést és elemzést végzett, amely a humán tudományok és az Open Access aktuális hazai viszonyrendszerét térképezte fel. Az eredmények a novemberben lezajlott *Focus on Open Science* konferencián, illetve az őszi EISZ PT-n kerülnek bemutatásra rendre a nemzetközi szakmai közönség, illetve a hazai döntéshozói kör részére. A vizsgálat a 2023-as évben lép következő szakaszába.

„Hasznosulás és hatékonyság” projekt. Tárgyév folyamán az Osztály (Soós Sándor, Kiss Anna közreműködésével) jelentős eredményeket ért el az EISZ-szolgáltatások hazai hasznosulásáról és hatékonyságáról szóló kutatás keretében. A kutatás első részének eredményei (hasznosulási struktúra) a tavaszi PT-n kerültek bemutatásra, és az EISZ-önrészek (támogatásintenzitás) kialakításához szolgáltatottak támpontokat. A második rész eredményeit a (költséghatékonyság) az őszi PT-n ismerte meg a Programtanács. A vizsgálatok további, 2023-ban bevezetni tervezett TTO-szolgáltatások alapját képezik.

MTMT-keretprojekt. Az MTMT-re alapuló, hazai kutatásértékelésben hasznosítható indikátorok és mérőszámok fejlesztése tárgyévben elsődlegesen a fent leírt **hazai folyóirat-értékelés keretprojekttel** kapcsolódott össze. Kiemelendő eredmény a tárgyidőszakban készített szisztematikus áttekintés a „nemzeti” folyóiratok értékelésének nemzetközi gyakorlatáról, amely az MTMT-alapú folyóirat-értékeléshez fontos hivatkozási alapot képez (szerzője Tompa Orsolya, Kiss Anna, Soós Sándor). A másik fontos irány a tudomány- és szakterületi kategorizáció fejlesztése; ennek keretében egyrészt az MTMT-ben jelenleg alkalmazott elsődleges rendszer, a Frascati-besorolás tesztelése zajlott, másrészt elkészült egy erre alapozott, megvalósítható módszertan az MTMT-ben nehezen besorolható (főként a bölcsészet- és egyes társadalomtudományok területéhez tartozó) közlemények kategorizációjához.

V. További pályázatok, projektek, tudományos eredmények

Brit Képviselőlet – NKFIH közös projekt. A Brit Képviselőleten keresztül támogatott, NKFIH közreműködésével lezajlott projektben (2021–2022) a TTO az év folyamán elkészítette a projekt végételjesítését (*UK – Hungary Horizon Europe collaboration potential: assessment study*, Program: FCDO SIN GPF Fund).

TTO – Kingston University-pályázatok. A TTO stabil kutatási együttműködés alakított ki a londoni Kingston University kutatócsoportjával, amely az év folyamán több közös publikáció és pályázat formájában hasznosult (a pályázatok eredménye a 2023-as évben várható).

Rangos publikációk nemzetközi és hazai folyóiratokban. A TTO szerzőségével a 2022-es év folyamán is több nemzetközi és hazai tudományos publikáció jelent meg rangos folyóiratban (ezek tételesen mellékletben szerepelnek).

